

та технічні. До організаційних заходів відносять:

- якісне проведення інструктажів та навчання працівників;
- підвищення рівня професійної кваліфікації працівників та залучення їх до роботи за їх спеціальністю;

Технічні заходи:

- раціональні рішення при проектуванні і будівництві виробничих будівель згідно санітарних, будівельних і протипожежних норм і правил;
- застосування безпечного технологічного обладнання; правильний вибір режимів роботи обладнання відповідно до норм та правил безпеки і виробничої санітарії;
- проведення комплексної механізації і автоматизації виробничих процесів;
- створення надійних технічних засобів запобіганню аварій, вибухів і пожеж;
- упровадження нових технологій, що виключають прояв небезпечних і шкідливих чинників та інше.

Важливими у забезпеченні безпечної праці і запобіганні травматизму на виробництві є чинники особистого характеру: знання керівником робіт персональних особливостей кожного працівника, його психологічних характеристик, медичних показань і їх відповідність умовам праці, ставленні до праці, дисциплінованості, задоволеності працею, засвоєння навичок безпечних методів роботи, знання норм і правил з охорони праці і пожежної безпеки, його ставлення до інших працівників, морально-психологічного клімату у виробничому колективі.

Список використаних джерел:

1. Запорожець О.І., Протоєрейський О.С., Франчук Г.М., Боровик І. М. Основи охорони праці : підручник. К.: Центр учбової літератури, 2009.
2. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці : навч. посіб. 4-ге вид., допов. і перероб. К.: Університет «Україна», 2009.
3. Основи охорони праці : підручник. 2-ге видання / К.Н.Ткачук, М.О.Халімовський, В.В.Зацарний та ін. К.: Основа, 2006.

КУЛЬТУРА БЕЗПЕКИ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЗАГАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ

Близнюк М. М.
м. Полтава

Анотація. У статті порушено питання розгляду культури безпеки життєдіяльності як елемента загальної культури. На кінець ХХ – початок ХХІ століття склалося розуміння того, що культура безпеки повинна ставитися не тільки до персоналу потенційно небезпечних об'єктів і зводиться до підготовленості посадових осіб, а й застосовуватися по відношенню до кожної людини окремо і суспільства в цілому. Від ціннісних установок людей, мотивів їх поведінки, особистісних і професійних якостей і здібностей залежить у визначальній мірі ефективність заходів щодо забезпечення безпеки життєдіяльності, зниження індивідуальних, соціальних і глобальних ризиків. Таким чином, культура безпеки стає найважливішою характеристикою процесу життєзабезпечення людини, суспільства, держави.

Ключові слова: культура, безпека, життєдіяльність, небезпека, надзвичайні ситуації.

У сучасному світі небезпечні і надзвичайні ситуації різного походження стали об'єктивною реальністю життєдіяльності людини і несуть загрозу її життю, здоров'ю, тягнуть величезні матеріальні втрати і завдають значної шкоди навколишньому природному середовищу. Безпека – необхідна умова подальшого розвитку цивілізації [1]. Однак і в ХХІ столітті зберігаються традиційні погрози і небезпеки, виникають нові. Посилюються

соціальні протиріччя, зростає вразливість міських інфраструктур до ударів стихії, енергетичним катастроф, актам тероризму. Все більше турбують світову громадськість інфекційні захворювання, поширюється пандемія коронавірусу COVID19.

Культура безпеки є складовою частиною загальної культури. І як наслідок, основні властивості культури як цілого в деякій мірі характерні його частині – культурі безпеки.

Культура втілюється в змісті, засобах і продуктах праці, що в сукупності спрямовано на перетворення предметного світу і розвиток сфери людських взаємин. Становлення майбутніх фахівців як суб'єктів праці включає формування у них готовності до перетворення навколишнього світу, в тому числі і до усунення зовнішніх небезпечних факторів, забезпечення безпечних умов життєдіяльності людини та суспільства, створення і використання засобів безпеки.

Культура включає в себе результати діяльності людей, а також реалізовані в ході їх діяльності знання, вміння і навички, рівень інтелектуального, морального і естетичного розвитку, світогляду, способи і форми спілкування. Крім того, культура безпеки містить світоглядні ідеї, моральні та естетичні цінності, інтелектуальний досвід вирішення проблем безпеки, досвід безпечного людського спілкування і комунікації [2].

Протягом усього розвитку людства питанням безпеки приділялася велика увага і це пов'язано з тим, що людину завжди оточували різні небезпеки. У більшості досліджень поняття «безпека» визначається як стан захищеності життєво важливих інтересів особистості, суспільства і держави від внутрішніх і зовнішніх загроз.

У той же час створення умов абсолютної безпеки, на жаль, не можливо, і в даний момент існує поняття гранично допустимого ризику. Подання про безпеку особистості можна уявити як прийнятний ризик. Але ризик може бути прийнятним, а може бути і надмірним, а це, в свою чергу, несе небезпеку, як для самої людини, так і для стабільної роботи будь-якого об'єкта (системи) в цілому.

Таким чином, актуальність розгляду питань культури безпеки особистості обумовлена:

По-перше, тим, що безпека особистості є базовим елементом забезпечення безпеки суспільства і держави в цілому.

По-друге, прийнятна безпека для людини досягається, перш за все, через її поведінку, а поведінка людини, як відомо, залежить від її моралі, моральності, освіти, тобто культури, а саме культури безпечної життєдіяльності.

По-третє, формування культури безпеки життєдіяльності має здійснюватися на постійній основі і протягом усього життя людини.

Отже, культура безпечної життєдіяльності – високий рівень розвитку умінь по здійсненню діяльності щодо захисту життя від небезпеки. А точніше – це формування, в першу чергу, потреби в забезпеченні високого рівня розвитку умінь щодо захисту життя від небезпек і створення безпечних умов життєдіяльності.

Таким чином, з урахуванням практичної значущості дані види безпеки доцільно розглядати в якості складових елементів формування культури безпечної життєдіяльності.

У той же час при формуванні культури безпечної життєдіяльності необхідно враховувати не тільки ті загрози, які безпосередньо ведуть до загроз життю людини, а й ті, які порушують, послаблюють або створюють передумови до деградації загальної системи забезпечення безпеки держави. Згідно досліджень М. І. Фалєєва формування культури безпеки включає комплекс системних дій, які пронизують всі аспекти людського життя і організації і державного рівня, індукують у людини і суспільства потребу безпечної життєдіяльності [3].

Виходячи з вищевикладеного, ми бачимо, що поняття основи безпеки життєдіяльності вужче, ніж культура безпеки життєдіяльності. Більш того, воно є складовим елементом культури безпеки життєдіяльності, а, отже, формування саме культури безпечної життєдіяльності має пріоритетне значення.

Безпека – це певний стан, при якому людина і суспільство в цілому захищені від зовнішніх і внутрішніх загроз, при цьому знаходяться під захистом життєво важливі інтереси

особистості [4].

У роботі філософа Кузнєцова В. М. відзначається, що культура безпеки – це соціологічна категорія, що відображає соціальні відносини, спрямовані на усунення і мінімізацію соціальних ризиків, небезпек і загроз, що виникають на рівні особистості, групи, суспільства, держави в різних соціальних ситуаціях. Життєдіяльність – вид діяльності, який створює життєвий шлях людини і змінюється динамічною системою сенсу життя [5].

Поняття «культура безпеки» і «безпека життєдіяльності» відображають взаємопов'язані процеси і явища. Культура безпеки як соціальне явище втілена в науці (наукові знання про безпеку людини та суспільства), міфології, релігії, мистецтві, спорті, ідеології.

Безпека життєдіяльності як наукова дисципліна систематизує і узагальнює дані різних наук, в понятійній формі відображає закони безпеки людини і суспільства. Під безпекою життєдіяльності на індивідуально-особистісному рівні слід розуміти характеристики людини та її життєдіяльності, основним змістом якої є творче засвоєння цією людиною культури безпеки [6].

Під культурою безпеки життєдіяльності розуміється рівень розвитку людини і суспільства, що характеризується значимістю завдання забезпечення безпеки життєдіяльності в системі особистих і соціальних цінностей, поширеністю стереотипів безпечної поведінки в повсякденному житті і в умовах небезпечних і надзвичайних ситуацій, ступенем захищеності від загроз і небезпек в усіх сферах життєдіяльності.

Культура безпеки життєдіяльності – це певний рівень розвитку людини і суспільства, що характеризується значимістю завдання забезпечення безпеки життєдіяльності в системі особистих і соціальних цінностей, поширеністю стереотипів безпечної поведінки в повсякденному житті і в умовах небезпечних і надзвичайних ситуацій, ступенем захисту від загроз і небезпек у всіх сферах життєдіяльності.

А якщо сказати простіше, то культура безпеки життєдіяльності – це стан розвитку людини, соціальної групи, суспільства, що характеризується відношенням до питань забезпечення безпечного життя і трудової діяльності і, головне, активної практичної діяльності щодо зниження рівня небезпеки. Очевидно, що об'єктом формування культури безпеки життєдіяльності початкового рівня доцільно розглядати особистість.

Незважаючи на те, що про вплив людини на безпеку життєдіяльності замислювалися досить давно, термін «культура безпеки» є порівняно «молодим» феноменом. Поняття «культура безпеки» вперше було використано Міжнародною консультативною групою з ядерної безпеки (INSAG) в 1986 році при аналізі причин і наслідків аварії на Чорнобильській АЕС. Зокрема, було визнано, що відсутність культури безпеки стало однією з основних причин цієї аварії. Надалі цей термін був уточнений в «Загальних положеннях забезпечення безпеки атомних станцій». В даному документі зазначено, що культура безпеки характеризується кваліфікаційною та психологічною підготовленістю персоналу, а її формування є одним з фундаментальних принципів управління і підлягає нормативному регулюванню в атомній енергетиці.

У 1991 в доповіді INSAG-4 було визначено поняття «культура безпеки». Фахівці дали наступне визначення: культура безпеки – це такий набір характеристик і особливостей діяльності організацій і поведінки окремих осіб, який встановлює, що проблемам безпеки, як володіє вищим пріоритетом, приділяється увага, яке визначається їх значимістю [3].

Надалі відбувається розширення поняття «культура безпеки». В кінці ХХ – на початку ХХІ ст. склалося розуміння того, що культура безпеки повинна ставитися не тільки до персоналу потенційно небезпечних об'єктів і зводитися до підготовленості посадових осіб, а й застосовуватися по відношенню до кожної людини окремо і суспільства в цілому. Від ціннісних установок людей, мотивів їх поведінки, особистісних і професійних якостей і здібностей залежить у визначальній мірі ефективність заходів щодо забезпечення безпеки життєдіяльності, зниження індивідуальних, соціальних і глобальних ризиків. Таким чином, культура безпеки стає найважливішою характеристикою процесу життєзабезпечення людини, суспільства, держави.

На даний час склалося розуміння того, що ця категорія повинна бути застосовна не тільки до персоналу потенційно небезпечних об'єктів, але і до кожної людини окремо, суспільства в цілому. Від емоційно-ціннісних установок людей, мотивів їх поведінки, особистісних і професійних якостей і здібностей, упевненості в необхідності і дієвості проведених заходів і залежить у визначальній мірі ефективність заходів щодо забезпечення безпеки життєдіяльності.

У науковому обігу зустрічаємо чималу кількість визначення терміну «культура безпеки». Їх аналіз показує, що його тлумачення носить неоднозначний характер за своїм змістом. Культура безпеки є предметом і об'єктом вивчення багатьох конкретних наук, і кожна з них створює своє певне уявлення про даній культурі і в залежності від тих чи інших установок даються найрізноманітніші її визначення.

Для встановлення основного змісту терміну «культура безпеки» в дослідженні Юсупової Е. Р. проведено семантичний аналіз досліджуваних визначень, в ході якого виявлено смислові одиниці і частоту їх повторень [6]. До їх складу увійшли: установки, пріоритет, усунення, мінімізація, зменшення, самосвідомість, самоконтроль, самозбереження, поведінку, потреба, підготовка, підготовленість, відношення, практика, значимість, важливість, увагу, розуміння, розвиток, розвиненість, взаємодія, спілкування, життєдіяльність, правила, вимоги, захист, захищеність, вміння, навички, знання, знання, традиції, ідеали, цілі, уявлення, переконання, цінності, норми, функціонування та діяльність.

Виявивши частоту повторень даних смислових одиниць, визначено основні з них, які в свою чергу складають семантичне ядро досліджуваних визначень. Так аналіз дозволяє сформулювати такі основні смислові одиниці терміну «культура безпеки»: діяльність, норми, цінності, ставлення, поведінка, розвиток (рис 1).

Рис. 1. Основні смислові одиниці визначень культури безпеки

Таким чином, провівши аналіз досліджених визначень поняття «культура безпеки», виявлено чи не найбільш загальне визначення: «культура безпеки – складова частина загальної культури, виражена в синтезі життєвих цінностей, знань, умінь і відносин до безпеки в професійній і побутової діяльності, що забезпечують не тільки самозбереження соціумів, але їх розвиток» [2]. З досліджених двадцяти двох визначень пропонується включати в себе найбільшу кількість виявлених основних смислових одиниць, а саме, а саме: діяльність, розвиток, ставлення та поведінку.

Дане визначення досить повно і докладно описує культуру безпеки. У ньому акцентовано увагу на тому, що оцінювати рівень культури потрібно не тільки з практичної діяльності, яка може бути наслідком жорсткого нормативного правового регулювання, а й по відношенню людини, суспільства до питань забезпечення безпеки. Це відношення буде відображенням правильних світоглядних установок, поведінкових мотивів, коли забезпечення безпеки є і зовнішньою метою і внутрішньою потребою людини, соціуму.

Під формуванням культури безпеки розуміється процес, який здійснюється шляхом виховання, морально-психологічної підготовки, пропаганди знань, оперативного інформування про загрозу виникнення і правилах поведінки в надзвичайних ситуаціях. При

цьому основою формування культури є загальна освіта.

Шкільний вік найбільш сприятливий для формування у людини культури безпеки. У цьому віці легше сформувати мотиви, які спонукають учнів до дотримання норм і правил безпечної поведінки, що буде основою для прищеплення самостійного безпечного стилю життя.

Для ефективного формування культури безпеки в учнів, представляється вкрай важливим розуміння основних структурних компонентів культури безпеки, педагогічних умов формування культури безпеки, розвиток основних методів впливу на учнів з метою досягнення бажаних якостей і властивостей. Ми вже відзначили, що культура безпеки людини є частиною загальної культури і органічно пов'язана з особистістю в цілому. Характеристики змісту культури безпеки в особистісному її втіленні свідчать про багатоаспектність, динамічності і суперечливості даного явища. Культура безпеки включає світоглядну готовність до безпеки, моральну, психологічну, інтелектуальну, комунікативну, політехнічну, естетичну, фізичну, правову, медичну, валеологічних, військово-технічну, профорієнтаційну, сексуальну, економічну, інформаційну та інші аспекти забезпечення безпеки життєдіяльності.

Одна з функцій кожного з компонентів культури – сприяти безпеці людини і суспільства [4]. Можна не сумніватися, що кожна людина в повсякденності і при впливі небезпек проявляє свої особисті якості. Завдяки цим якостям людина не допускає розвитку небезпечних і надзвичайних ситуацій і зменшує їх негативні наслідки. Безпека поведінки групи людей або суспільства залежить від особистих якостей і властивостей, складових їх людей.

При встановленні властивостей об'єктів формування культури безпеки враховується те, що стійкий успіх будь-якої діяльності людини залежить, в першу чергу, від його системи цінностей та ідеалів. Тому від того, яке місце в системі цінностей та ідеалів людини займають питання забезпечення власної безпеки, безпеки оточуючих людей, природного середовища і залежить безпека його життєдіяльності [6].

Іншим суттєвим фактором в забезпеченні безпеки життєдіяльності є підготовленість людини, рівень його знань, умінь і навичок. Можна не сумніватися, що глибина і міцність засвоєння способів і засобів захисту від небезпечних і надзвичайних ситуацій, розвитку вмінь і навичок безпечної поведінки в різних умовах є основою зниження ризиків життєдіяльності людей.

Таким чином, в зміст культури безпеки входять такі аспекти: діяльність як основа структури культури безпеки (мотивація, знання, вміння і т.д.), особистісні якості людини в структурі культури безпеки (ціннісні орієнтації, особистісні смисли і т.д.), компоненти культури як основний зміст культури безпеки (моральна, естетична, екологічна і т.д. культура).

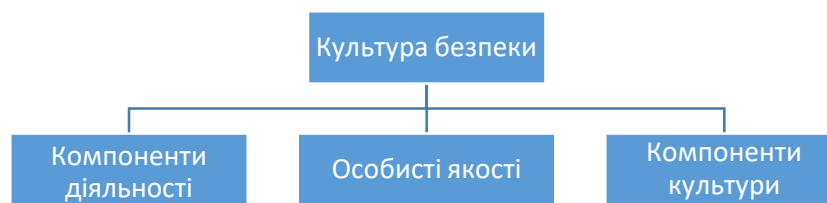

Рис. 2. Елементи структури культури безпеки

Структура діяльності включає мотиви, знання, уявлення, образи, вміння, навички, практичний досвід, творчий досвід, самоконтроль.

Відповідно, зміст виховання культури безпеки включає мотиваційний (мотиви, прагнення, інтереси), змістовний (знання, подання), операційний (уміння і навички), креативний (досвід творчості) і контрольно-регулятивний (досвід самоконтролю в небезпечних ситуаціях) компоненти.

Можна назвати такі складові елементи культури безпеки життєдіяльності:

- на індивідуальному рівні це світогляд, норми поведінки, індивідуальні цінності і

підготовленість людини в області безпеки життєдіяльності;

- на колективному рівні – корпоративні цінності, професійна етика і мораль, підготовленість персоналу в зазначеній галузі;

- на суспільно-державному рівні – традиції безпечної поведінки, суспільні цінності, підготовленість всього населення в сфері безпеки життєдіяльності.

Діяльність по формуванню культури безпеки повинна носити системний, міждисциплінарний і міжвідомчий характер. Особливу роль в цьому відіграють заходи з розробки та реалізації державної політики в галузі забезпечення безпеки життєдіяльності.

Культура створюється і сприймається не тільки окремими людьми, але і суспільством в цілому, тому культуру безпеки життєдіяльності слід розглядати і як індивідуальну, і як колективну. Правильніше буде використання словосполучення «культура безпеки життєдіяльності», а не «культура безпечної життєдіяльності». Це пов'язано з тим, що основною ознакою такої культури є безпека у всій багатогранності цього явища, а не життєдіяльність.

Розгляд всіх можливих варіантів обстановки, в якій людина або ж колектив можуть перебувати в якості об'єкта цього поняття, має сенс розглядати не просто поняття «безпека», а «безпека життєдіяльності», що має на увазі під собою безпеку існування та діяльності. Культура складається стихійно, під впливом різних вчинків індивідів, що в свою чергу є реакцією на вчинки інших людей. Таким чином, вчинки формують традиції, норми поведінки. Тому не варто говорити про діяльність людей як про регульованому процесі – правильніше у визначенні «культури» використовувати поняття «рівня» або «стану» даного процесу. Що ж стосується формування культури безпеки життєдіяльності, то даний процес як раз таки повинен стати керованим і регульованим процесом.

Розвиток системи безпеки життєдіяльності людини і суспільства в цілому повинно йти на базі ряду основних принципів. Перш за все – це принцип вищого пріоритету життя людини. Вся діяльність в області безпеки життєдіяльності повинна бути спрямована на мінімізацію людських жертв і постраждалих.

Безперечно, основа формування культури безпеки життєдіяльності – це утворення як триєдиний процес виховання, навчання і розвитку особистості. Культурна спадщина не відтворюється само собою і вимагає свідомого відбору, передачі та освоєння, що можливо, головним чином, в рамках системи освіти.

В умовах потужного деструктивного інформаційного впливу на людей особливого значення в формуванні позитивного ставлення до питань забезпечення безпеки життєдіяльності набувають сучасні інформаційно-телекомунікаційні технології. Істотну роль в цьому система інформування та оповіщення населення в місцях масового перебування людей. Вона призначена для навчання населення в області безпеки життєдіяльності, своєчасного оповіщення та оперативного інформування громадян про надзвичайні ситуації та загрозу терористичних акцій, моніторингу обстановки і стану правопорядку в місцях масового перебування людей.

Впровадження цієї системи забезпечить гарантоване оповіщення та інформування населення про різні погрози та небезпеки, скоротить терміни доведення необхідної інформації, збільшить дієвість моніторингу за громадським порядком в місцях масового перебування людей та найголовніше – сприятиме формуванню культури безпеки життєдіяльності населення.

Формування культури безпеки життєдіяльності виконується на індивідуальному, корпоративному і суспільно-державному рівні. На індивідуальному рівні здійснюється прищеплення цінностей і переконань в життєвій важливості забезпечення власної безпеки і безпеки оточуючих людей, збереження і заощадження природного середовища, розвиток розуміння глобального характеру негативних змін на планеті, пов'язаних з антропогенною діяльністю, прищеплення світогляду, в якому значимість вирішення екологічних проблем є пріоритетною, мотивування безпечної діяльності, розвиток вроджених і формування придбаних якостей і здібностей, що забезпечують можливість дієвого попередження і

захисту від загроз і небезпек, прищеплення знань, умінь і навичок забезпечення безпеки у всіх сферах життєдіяльності, формування навичок безпечної поведінки в різних життєвих ситуаціях.

На корпоративному рівні формування культури включає в себе встановлення безпеки життєдіяльності як однієї з вищих цінностей організації, створення атмосфери психологічної налаштованості на безпеку, розвиток у працівників почуття персональної відповідальності в питаннях безпеки, проведення необхідного підбору, навчання і підготовки персоналу в кожній сфері діяльності, що впливає на безпеку, моральне і матеріальне стимулювання діяльності персоналу, спрямованої на зниження ризиків небезпечних ситуацій і аварій, чітку регламентацію дій, особливо пов'язаних з високими ризиками, контроль за дотриманням трудової дисципліни.

Розвиток культури безпеки життєдіяльності на суспільно-державному рівні здійснюється шляхом формування системи соціальних цінностей і пріоритетів, соціальної свідомості в області безпеки життєдіяльності, розвитку нормативно-правового поля, проведення політики забезпечення безпеки суспільства і людини, природної та техногенної сфер, розвитку науки і мистецтва в області екології, зниження ризиків, захисту від надзвичайних ситуацій, залучення релігійних інституцій, вдосконалення системи духовно-морального та патріотичного виховання, пропаганди, соціальної реклами, громадського і державного стимулювання в області безпеки життєдіяльності, страхових механізмів забезпечення безпеки та ін.

Формування культури безпеки життєдіяльності – це процес, компонентами якого є встановлення цілей і завдань, розвиток основних методів і напрямків, а також розробка нормативно-правової та навчально-методичної бази культури безпеки життєдіяльності.

При розробці методико-орієнтованих основ формування культури безпеки необхідно виділити ті групи людей, на яких буде направлено формування культури безпеки життєдіяльності, а також способи і методи впливу на цих людей з метою досягнення необхідних якостей і властивостей особистості.

При формуванні культури безпеки необхідно розглядати особистість як сукупність стійких і значущих якостей людини, які купуються в процесі спілкування в соціумі. Також варто відзначити, що дані якості можуть бути задіяні тільки в процесі життєдіяльності в суспільстві. Отже, згадуючи індивідуальний рівень, буде враховуватися сімейне оточення людини, домашні умови. Головною метою формування культури безпеки є досягнення людей, які навчаються, з метою забезпечення безпеки життєдіяльності, як необхідної потреби, в свою чергу для реалізації цієї потреби створюються необхідні умови. Для досягнення зазначеної мети формування культури безпеки необхідне рішення наступних завдань:

1. Розвиток якостей і властивостей об'єктів культури безпеки життєдіяльності, які сприяють формуванню внутрішньої цільової установки на забезпечення безпеки життєдіяльності. Це система особистих і суспільних ідеалів і цінностей, мотивація дій;
2. Отримання знань про безпечне існування, розвитку з навколишнім світом, соціумом;
3. Формування стійких індивідуальних і соціальних традицій, норм поведінки в галузі безпеки життєдіяльності;
4. Створення умов для окремих людей, їх колективів і спільнот, необхідних для формування культури безпеки [7].

Важливим фактором із зазначених завдань є розвиток нормативно-правової, законодавчої та навчально-програмної бази формування культури безпеки життєдіяльності. На сьогоднішній день така база існує. Методична база формування культури безпеки життєдіяльності задіє державні освітні стандарти, навчальні та позаурочні заходи щодо предмету, а також необхідні програми з навчання для різних всіх груп населення, задіяних у сфері безпеки життєдіяльності. Дана база стане найважливішим фактором при досягненні зазначених цілей і завдань з формування культури безпеки життєдіяльності.

Підводячи підсумки можна відзначити, що культура безпеки життєдіяльності людини

стала важливою частиною культури і тісно пов'язана з особистістю і суспільством в цілому. Культура безпеки життєдіяльності є різнобічної і складної для формування особистості, так як задіє різні аспекти навчання безпеки життєдіяльності, такі як філософія, політика, естетика і т.д. Комплексний і систематичний розвиток культури безпечної життєдіяльності дозволить скоротити людські та матеріальні втрати, що, в свою чергу, в подальшому забезпечить поліпшення соціально-економічного розвитку країни.

Список використаних джерел:

1. Близнюк М.М. Теорія сталого розвитку як основа безпеки життя і діяльності людини: освітній аспект. *Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Безпека життя і діяльності людини: теорія та практика»*. Полтава. 23-24 квітня 2020 р. С. 43-49. 2.
2. Культура безопасности и методика ее формирования у обучающихся на уроках «Основ безопасности жизнедеятельности». URL: <http://elar.uspu.ru/bit-stream/uspu/9127/2/Yusupova2.pdf>.
3. Куприянова И.А. Культура безопасности ядерных объектов. *Ядерный контроль*. 2004. № 2(72). С. 45-56.
4. Мошкин В.Н. Воспитание культуры безопасности школьников: монография. Барнаул: Изд-во БГПУ, 2002. 318 с.
5. Вязьмитинов С.Н. Формы и методы формирования культуры безопасности жизнедеятельности в Оренбургском ПКУ. *Молодой ученый*. 2015. №11.1. С. 135-137. URL: <https://moluch.ru/archive/91/19331/>.
6. Культура безопасности жизнедеятельности. URL: <https://fireman.club/inseklodepia/kultura-bezopasnosti-zhiznedeyatelnosti/>
7. Хроколов В.А. Культура безопасности: основные аспекты развития. *Вестник полесского государственного университета. Серия общественных и гуманитарных наук*. 2017. № 2. С. 42-44.
8. Запорожець О. І. Безпека життєдіяльності: підручник / О. І. Запорожець, Б.Д. Халмурадов та ін. Київ : «Центр учбової літератури», 2013. 448 с.
9. Смірнов В. А., Дикань С. А. Безпека життєдіяльності. Університетський курс: навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. Полтава : ТОВ «АСМІ», 2014. 349 с.
10. Цина А. Ю. Основи охорони праці: підручник для студентів педагогічних ВНЗ. Полтава : ПНПУ, 2014. 383 с.

БЕЗПЕКА ПРАЦІ ПРИ РОБОТІ НА ШВЕЙНОМУ ОБЛАДНАННІ

Вакуленко Н. В.
м. Полтава

Анотація. Розглядаються питання безпеки праці при роботі на швейному обладнанні. Зазначено, що для виконання робіт за професією вишивальниці допускаються особи, які пройшли навчання, стажування, інструктаж з питань охорони праці, у тому числі при виконанні робіт з підвищеною небезпекою, ознайомлені з правилами поведінки при виникненні аварій та надання першої допомоги потерпілим від нещасних випадків відповідно до вимог Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці України.

Ключові слова: безпека праці, швейне обладнання, інструктаж з питань охорони праці.

Відповідно до Закону України «Про охорону праці» на швейному виробництві існують певні правила безпечних умов праці. Ці правила поширюються на всіх суб'єктів господарювання незалежно від їх підпорядкування і форм власності та на працівників цих підприємств, які займаються швейним виробництвом, проектуванням, реконструкцією, монтажем, налагоджуванням. Правила регламентують безпечне виконання робіт та технологічних процесів у швейному виробництві. Вимоги цих правил є обов'язковими для всіх працівників, які беруть участь у проектуванні, будівництві та експлуатації підприємств швейного виробництва, для роботодавців, які організовують безпечну роботу на виробництві та контролюють роботу з охорони праці на підприємствах швейного виробництва [1-3].

Відповідно до Закону України «Про охорону праці» роботодавець повинен створити в